

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2018

238/2018

Laki

vakuutusopimuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vakuutusopimuslain (543/1994) 1 §:n 3 momentti, 2 §:n 1 momentin 5 kohta, 4, 4 a ja 5 §, 6 §:n 1 momentti, 7 § ja 9 a §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 3 momentti laissa 467/2016, 4, 4 a, 5 ja 7 § sekä 9 a §:n 2 momentti laissa 426/2010 ja 6 §:n 1 momentti laissa 30/2005, sekä

lisätään 2 §:n 1 momenttiin uusi 2 a, 2 b, 5 a ja 5 b kohta sekä lakiin uusi 4 b ja 5 a–5 d § seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Lain 3 §:ää, 4 b §:n 1 momenttia, 5 §:n 1, 3 ja 4 momenttia, 5 a ja 5 b §:ää, 5 d §:n 1 momenttia, 7–9 §:ää ja 9 a §:n 1 momenttia, 11 §:n 2–5 momenttia, 12, 18, 19 ja 22 §:ää, 26 §:n 1 ja 2 momenttia, 35 §:n 1, 2 ja 4 momenttia, 38, 44 ja 69 §:ää, 70 §:n 2 momenttia sekä 71 ja 72 §:ää sovelletaan lisäksi myös liikennevakuutukseen, jollei liikennevakuutuslaissa (460/2016) toisin säädetä.

2 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

2 a) *sijoitusvakuutuksella* muuta henkivakuutusta kuin:

a) henkivakuutusopimusta, jonka mukaiset etuudet maksetaan ainoastaan kuoleman sattuessa;

b) ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/41/EY tai vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/138/EY soveltamisalaan kuuluvaa virallisesti tunnustettua ammatillista lisäeläkejärjestelmää taikka muuta ryhmävakuutuksena pidettävää eläkevakuutusta;

HE 172/2017
TaVM 2/2018
EV 22/2018

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/97 (32016L0097), EUVL N:o L 26, 2.2.2016, s. 19
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/411 (32018L0411), EUVL N:o L 76, 19.3.2018, s. 28

2 b) *vakuutusmuotoisella sijoitustuotteella* vakuutusten tarjoamisesta annetun lain (234/2018) 5 §:n 1 momentin 21 kohdassa tarkoitettua vakuutusmuotoista sijoitustuotetta;

5) *vakuutetulla* sitä, joka on henkilövakuutuksen kohteena tai jonka hyväksi vahinkovakuutus on voimassa;

5 a) *Solvenssi II -direktiivillä* vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2009/138/EY;

5 b) *pysyvällä tavalla* tapaa, jolla asiakas voi tallentaa ja toisintaa hänelle henkilökohdaisesti osoitettuja tietoja muuttumattomina siten, että ne ovat saatavilla myöhempää käyttöä varten tietojen käyttötarkoituksen kannalta asianmukaisen ajan;

4 §

Ryhmävakuutukseen sovellettavat säännökset

Ryhmävakuutukseen sovelletaan 1–4, 4 b, 5, 5 a–5 d, 8, 9, 9 a, 15, 18, 20, 20 a, 22–37, 44 ja 46 §:n, 47 §:n 3 momentin sekä 48–51, 55, 56, 59–61 ja 67–82 §:n säännöksiä. Ryhmävakuutukseen, joka on voimassa ainoastaan tilapäisen, sovittuun paikkaan tehtävän käynnin tai enintään kuukauden kestävään toimintaan osallistumisen ajan, sovelletaan vain 1–4 §:n, 4 b §:n 1 momentin, 5 §:n 1, 3 ja 4 momentin, 5 a ja 5 b §:n, 5 d §:n 1 momentin, 8, 9, 9 a ja 22–37 §:n, 47 §:n 3 momentin sekä 55, 59–61, 69–75, 81 ja 82 §:n säännöksiä.

4 a §

Kapitalisaatiosopimukseen sovellettavat säännökset

Sellaiseen sijoitusvakuutukseen, jossa ei ole vakuutettua (*kapitalisaatiosopimus*), sovelletaan 1–3, 4 b, 5, 5 a–5 d, 6, 6 a, 7–9, 9 a, 12, 13, 13 a, 51 ja 52 §:n säännöksiä.

2 luku

Vakuutuksesta annettavat tiedot

4 b §

Vakuutustarpeen selvittäminen

Vakuutuksenantajan on ennen vakuutuksen tarjoamista pyydettävä vakuutuksen hakijalta tietoja tämän vakuuttamiseen liittyvistä tarpeista ja vaatimuksista ja saadut tiedot huomioon ottaen määritettävä vakuutustarve.

Sijoitusvakuutusta tarjottaessa vakuutuksen hakijalta on lisäksi pyydettävä tiedot kyseiseen vakuutukseen liittyvää sijoitusalaan koskevasta sijoituskokemuksesta ja -tietämyksestä sekä henkilökohtaista suositusta annettaessa hakijan taloudellisesta tilanteesta, mukaan lukien riskin- ja tappionsietokyky.

5 §

Tiedot ennen sopimuksen tekemistä

Vakuutuksenantajan on ennen vakuutussopimuksen tekemistä annettava vakuutuksen hakijalle tietoja vakuutusmuodoistaan, näiden vakuutusten vakuutusmaksuista ja vakuutusehdoista sekä muut hakijalle määritettyyn vakuutustarpeeseen sopivan vakuutuksen valitsemiseksi tarpeelliset tiedot. Tietoja annettaessa tulee kiinnittää huomiota myös vakuutusturvan olennaisiin rajoituksiin.

Ennen sijoitusvakuutus sopimuksen tekemistä vakuutuksenantajan on lisäksi kiinnitettävä huomiota erityyppisten sijoitusvakuutusten ja niihin liittyvien sijoituskohteiden valinnan kannalta olennaisiin seikkoihin ottaen erityisesti huomioon vakuutuksen hakijan sijoituskokemus ja -tietämys sekä sijoittamisen tavoitteet. Tiedot sijoitusvakuutuksesta ja siihen liittyvistä sijoituskohteista perittävistä kuluista on annettava kootusti siten, että vakuutuksen hakija saa käsityksen vakuutuksen kuluista ja niiden kumulatiivisesta vaikutuksesta vakuutuksen tuottoon ja pääoman kertymiseen. Vakuutuksen hakijaa on myös varoitettava riskeistä, jotka liittyvät vakuutukseen tai siihen liittyviin sijoituskohteisiin taikka ehdotettuun sijoitusstrategiaan, sekä annettava tälle tietoa siitä, miten riskejä voidaan tarkoituksenmukaisella tavalla hallita ottaen huomioon sijoittamisen tavoitteet. Vähittäismarkkinoille tarkoitettuja paketoituja ja vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita (PRIIP-tuotteita) koskevista avaintietoasiakirjoista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1286/2014 säädetään lisäksi paketoituja vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita koskevan avaintietoasiakirjan toimittamisesta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot on annettava ymmärrettävässä muodossa ja niitä annettaessa on otettava huomioon tarjottavan vakuutuksen monimutkaisuus ja se, onko vakuutuksen hakija kuluttaja tai tähän 3 §:n 2 momentin mukaan rinnastettava vai muu henkilö, sekä muut asiakkaan tai asiakasryhmän ominaisuudet.

Vakuutusten etämyynissä kuluttajalle annettavista ennakkotiedoista säädetään kuluttajansuojalain (38/1978) 6 a luvussa.

5 a §

Tietojen toimittaminen pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla

Ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot on toimitettava paperilla tai muulla pysyvällä tavalla taikka verkkosivustolla. Siitä, mitä tietojen toimittamistapaa on kulloinkin käytettävä, sekä tietojen toimittamisen yleisistä vaatimuksista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Solvenssi II -direktiivin I liitteessä tarkoitettuja vahinkovakuutuksia koskeva vakio-muotoinen asiakirja on kuitenkin toimitettava paperilla tai muulla pysyvällä tavalla. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedoista, jotka asiakirjassa on oltava, asiakirjan laatimiskielestä ja muista asiakirjaa koskevista seikoista ottaen huomioon vakuutusten tarjoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/97 20 artiklan 5–9 kohdan säännökset. Komission teknisillä sääntelystandardeilla säädetään tarkemmin asiakirjan vakio-muotoisesta esitystavasta ja sen sisältämien tietojen yksityiskohtaisesta esitystavasta.

Sen estämättä, mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään, vakuutuksen hakijalle on pyynnöstä aina toimitettava ennen sopimuksen tekemistä annettavat tiedot paperilla. Tietojen toimittamisesta ei saa periä maksua. Vakuutusten puhelinmyynissä sovelletaan, mitä kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:n 2 momentissa säädetään.

5 b §

Vakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antaminen

Jos vakuutuksenantaja antaa vakuutuksen hakijalle henkilökohtaisen suosituksen tietyn vakuutuksen tai tiettyjen vakuutusten valitsemiseksi, vakuutuksenantajan on perusteltava, miksi suositeltu vakuutus tai vakuutukset täyttävät parhaiten vakuutuksen hakijan vakuutustarpeen. Vastaava neuvontavelvollisuus vakuutuksenantajalla on myös, jos vakuutus-sopimus tehdään sellaisen henkilön kanssa, jonka vakituinen asuinpaikka tai toimipaikka on ETA-valtiossa, jonka lain mukaan tällaisen neuvonnan antaminen vakuutusta myytäessä on pakollista.

Jos vakuutuksenantaja ei saa vakuutuksen hakijalta riittäviä tietoja henkilökohtaisen suosituksen antamiseksi, vakuutuksen antajan on varoitettava hakijaa siitä, että henkilökohtaista suositusta ei voida antaa.

5 c §

Sijoitusvakuutuksen asianmukaisuuden ja soveltuvuuden arviointi

Vakuutuksenantajan on arvioitava, ovatko suunniteltu vakuutus ja siihen mahdollisesti liittyvät lisäpalvelut vakuutuksen hakijalle asianmukaisia ottaen huomioon tämän kyseiseen vakuutukseen liittyvää sijoitusalaan koskeva sijoituskokemus ja -tietämys. Jos vakuutuksenantaja arvioi, että sijoitusvakuutus ja siihen mahdollisesti liittyvät lisäpalvelut eivät ole asianmukaisia, vakuutuksenantajan on varoitettava tästä hakijaa. Jos vakuutuksen hakija ei anna riittäviä tietoja vakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalveluiden asianmukaisuuden arvioimiseksi, vakuutuksenantajan on varoitettava hakijaa siitä, että vakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalvelujen asianmukaisuutta tälle ei voida arvioida.

Jos on sovittu sijoitusvakuutusta koskevan henkilökohtaisen suosituksen antamisesta, vakuutuksenantajan on suositeltava vakuutuksen hakijalle vakuutuksia, jotka soveltuvat hakijalle ottaen huomioon tämän kyseisiin vakuutuksiin liittyvää sijoitusalaan koskeva sijoituskokemus ja -tietämys, sijoittamisen tavoitteet ja taloudellinen tilanne, mukaan lukien riskin- ja tappionsietokyky. Vastaavasti suositeltavien lisäpalvelujen on sovelluttava vakuutuksen hakijalle. Jos vakuutuksen hakija ei anna riittäviä tietoja vakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalveluiden soveltuvuuden arvioimiseksi, vakuutuksenantajan on varoitettava hakijaa siitä, että henkilökohtaista suositusta ei voida antaa.

Suosituksista on käytävä ilmi ainakin, miten suositeltu vakuutus vastaa hakijan odotuksia, taloudellista tilannetta ja sijoittamisen tavoitteita. Suositus on toimitettava vakuutuksen hakijalle ennen vakuutus sopimuksen tekemistä paperilla tai muulla pysyvällä tavalla siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Suositus voidaan kuitenkin toimittaa pysyvällä tavalla viipymättä sopimuksen tekemisen jälkeen, jos sopimus tehdään sellaista etäviestintä käyttäen, ettei suositusta voida toimittaa pysyvällä tavalla ennen sopimuksen tekemistä, ja vakuutuksen hakija on antanut suostumuksensa suosituksen jälkikäteiseen toimittamiseen eikä ole halunnut lykätä sopimuksen tekemistä vakuutuksenantajan esittämästä mahdollisuudesta huolimatta. Lisäksi vakuutuksen hakijalle on ilmoitettava, antaako vakuutuksenantaja säännöllisesti arvioinnin kyseisen vakuutuksen soveltuvuudesta hakijalle.

5 d §

Poikkeukset eräistä vakuutuksenantajan velvollisuuksista

Edellä 4 b §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja ei tarvitse pyytää vakuutuksen hakijalta eikä 5 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 5 a §:n 2 momentissa, 5 b §:ssä ja 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja antaa tälle, jos vakuutus koskee vakuutusyhtiölain (521/2008) 31 luvun 4 §:ssä tarkoitettua suurta riskiä.

Jos vakuutuksen hakija on sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 18 §:ssä tarkoitettu ammattimainen asiakas, tältä ei tarvitse pyytää edellä 4 b §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja eikä tälle tarvitse antaa 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja eikä tehdä 5 c §:ssä tarkoitettua sijoitusvakuutuksen asianmukaisuuden ja soveltuvuuden arviointia.

6 §

Eräiden asiakirjojen antaminen

Vakuutus sopimuksen tekemisen jälkeen vakuutuksenantajan on ilman aiheutonta viivytystä annettava vakuutuksenottajalle asiakirja, johon on merkitty sopimuksen keskeinen

sisältö (*vakuutuskirja*), sekä vakuutusehdot. Sopimusehtojen toimittamisesta kuluttajalle vakuutusten etämyynnissä säädetään kuluttajansuojalain 6 a luvun 11 §:ssä.

7 §

Tiedot vakuutuksen voimassaoloaikana

Vakuutuksenantajan on toimitettava vakuutuksenottajalle vuosittain pysyvällä tavalla tiedote, jossa kerrotaan vakuutusmäärä ja muita sellaisia vakuutusta koskevia seikkoja, joilla on vakuutuksenottajalle ilmeistä merkitystä. Vuositiedotteessa mainittavista tiedoista säädetään lisäksi 26 ja 27 §:ssä.

Jos kyse on sijoitusvakuutuksesta, vakuutuksenantajan on lisäksi säännöllisesti annettava vakuutuksenottajalle tiedot kuluista, jotka on peritty tämän toimeksiannosta vakuutukseen tai siihen liitettyihin sijoituskohteisiin tehdyistä muutoksista.

Jos vakuutuksenantaja on sitoutunut säännöllisesti arvioimaan otetun sijoitusvakuutuksen ja siihen liittyvien lisäpalvelujen soveltuvuutta vakuutuksenottajalle, annettavien arvioiden on oltava ajantasaisia ja niistä on ilmettävä ainakin, miten suositeltu vakuutus ja siihen liittyvät lisäpalvelut vastaavat vakuutuksenottajan odotuksia, taloudellista tilannetta ja sijoittamisen tavoitteita.

Vakuutustapahtuman jälkeen vakuutuksenantajan on annettava tarpeellisia tietoja sille, jolla on oikeus vaatia suoritusta vakuutuksenantajalta.

9 a §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Euroopan komission delegoiduissa säädöksissä säädetään tarkemmin periaatteista, joita vakuutuksenantajan on noudatettava tarjotessaan vakuutusmuotoisia sijoitustuotteita. Lisäksi Finanssivalvonta voi antaa määräyksiä sijoitusvakuutuksen kulujen, tuottojen ja vakuutussäästön kertymisen laskemis- ja ilmoittamistavasta. Finanssivalvonta voi antaa 5 ja 7 §:ää täydentäviä määräyksiä myös siitä, millaisia tietoja on annettava suoritettujen vakuutusmaksujen perusteella kertyvän takaisinostoarvon kehityksestä ja vakuutustapahtuman sattuessa maksettavista suorituksista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2018.

Helsingissä 20 päivänä huhtikuuta 2018

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila